

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR
STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 81 STRAIPSNIO PAPILDOMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-202“ PROJEKTO (toliau - Projektas) (TAP-21-736(2); TAIS Nr.: 21-24849(4))

2021-08-26 Nr. NV-2051
Vilnius

Projekto rengėjas - Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).

Projekto tikslas. Pateikti Vyriausybės išvadą Seimo narių V. Gapšio, A. Mazuronio ir kt. pateiktam Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 81 str. papildymo įstatymo projektui Nr. XIVP-202 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma kompensuoti palūkanas už valstybės remiamas paskolas studijų kainai padengti, tokiu būdu sumažinant finansinę naštą mokamas studijas pasirinkusiems asmenims.

Dabartinė situacija. Mokslo ir studijų įstatymo 81 str. nurodyta, kad studentai gali gauti valstybės remiamas paskolas studijų kainai sumokėti, gyvenimo išlaidoms ir dalinėms studijoms pagal tarptautines arba tarpžinybines sutartis. Valstybinio studijų fondo (toliau – Fondas), administruojančio šias paskolas, duomenimis, nuo 2009 m., kada buvo pradėtos teikti valstybės remiamos paskolos, iki 2020 m. buvo pasirašytos 55 879 paskolos studijų kainai sumokėti (viso už 87 492 177 Eur), 24 049 paskolos gyvenimo išlaidoms (viso už 34 476 855 Eur) ir 308 paskolos dalinėms studijoms pagal tarptautines ar tarpžinybines sutartis (viso už 610 295 Eur).

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad valstybės remiamų paskolų studijų kainai sumokėti palūkanos, kurios yra priskaičiuojamos studijų metais ir per 5 metus po studijų pabaigos, paskolų gavėjams būtų visiškai kompensuojamos.

Projekto esmė. Siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projekto tikslui – siekiant sumažinti finansinę naštą baigusiems valstybės nefinansuojamas studijas asmenims, valstybės remiamų paskolų studijų kainai sumokėti palūkanas, kurios yra skaičiuojamos studijų metais ir per 5 metus po studijų pabaigos, apmokėti valstybės biudžeto lėšomis, tačiau pasiūlyti Seimui šio projekto nesvarstyti dėl šių priežasčių:

1) Siekiant pagerinti studijų prieinamumą Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 1.6.6 papunktyje numatyta 2022 m. II ketv. parengti Lietuvos aukštojo mokslo socialinės dimensijos tobulinimo veiklos planą pagal užsienio šalių patirtį. Teisinio reguliavimo priemonės Įstatymo projekto tikslui pasiekti turėtų būti sistemiškai siejamos su Įgyvendinimo plane numatytais veiksmais ir priimanamos tik tokia apimtimi, kiek tai atitiks iš Įgyvendinimo plano išplaukiančių konkrečių priemonių turinį.

2) Valstybės remiamas paskolas reglamentuoja Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Vyriausybės nutarimu, kuriuo ir šiuo metu valstybė yra sudariusi labai palankias sąlygas asmenims grąžinti valstybės remiamas paskolas:

- paskolos grąžinimo pradžia yra po 12 mėnesių nuo pradinės studijų pabaigos datos;
- paskolos grąžinimo trukmė yra iki 15 metų;
- paskolos gavėjui, kurio šeimos pajamos per mėnesį vienam šeimos nariui pastaruosius 6 mėn. buvo ne daugiau kaip 50 proc. didesnės už valstybės remiamų pajamų dydį, paskolos grąžinimas gali būti atidėtas iki penkių kartų;
- studentui pageidaujant ir šiuo metu yra galimybė jo studijų laikotarpiu palūkanas apmokėti iš valstybės biudžeto lėšų, todėl studijuodamas asmuo gali nemokėti jokių paskolos grąžinimo įmokų.

3) Fondo duomenimis, vidutiniškai vieno asmens bendra visų pasiimtų paskolų suma pabaigus studijas siekia apie 1 490 Eur. Tokio dydžio paskolos grąžinimas, priskaičiuojant 2,1 proc. dydžio metines palūkanas per 15 metų laikotarpį, nėra didelė finansinė našta asmeniui, nes tokios paskolos grąžinimo mėnesinė įmoka yra apie 10 Eur; iš jų palūkanos sudaro nuo 0,01 iki 2,6 Eur. Su paskolų grąžinimo sunkumais susiduria apie 2 proc. paskolas studijoms paėmusių asmenų.

4) Preliminariai įvertinus asmenų, kurie pageidautų pasinaudoti valstybės remiamomis paskolomis, skaičių, Istatymo projektui įgyvendinti reikėtų papildomų valstybės biudžeto lėšų, kurios sudarytų ne mažiau kaip 500 tūkst. Eur per metus.

Atitiktis Vyriausybės programai. Tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina, tačiau siejasi su Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 1.6.6 pap.

Derinimas. Pirminis Projektas derintas su suinteresuotomis institucijomis, organizacijomis ir svarstytas 2021 m. birželio 22 d. tarpinstituciniame pasitarime. Teikiamas patikslintas Projektas įvertinus tarpinstituciniame pasitarime išsakytas ir Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės pateiktas pastabas. Projektas pakartotinai suderintas su Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Energetikos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Fondu, Lietuvos studentų sąjunga, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų neturi.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje, prieš tai aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aistė Zedelytė-Kaminskė

Aistė Zedelytė-Kaminskė, tel. +37070663741, el. p. aiste.zedelyte@lr.lt